

SOORT BEDRIJF:	AGROPARK
AANTAL MELKKOEIEN:	3000
AANTAL BEDRIJVEN:	22

Grootschalige voerinkoop door Israëlische voercentra zorgt voor arbeidsgemak

Samen, maar toch zelfstandig

Zelfstandig boeren, maar wel profiteren van de schaalvoordelen van samenwerking.

Het is de achterliggende gedachte van een agropark in Israël waar diverse melkveebedrijven op een locatie gehuisvest zijn.

Met 1010 melkveebedrijven en 130.000 melkkoeien neemt Israël een bescheiden plaats in op de wereldzuivelmarkt. Toch worden er onder extreme weersomstandigheden met temperaturen van meer dan 40 graden in de zomer uitstekende productieresultaten behaald. In 2008 bedroeg de gemiddelde melkproductie 12.071 kg met 3,58% vet en 3,20% eiwit per koe met een gemiddeld celgetal van 212.000.

Deze hoogste gemiddelde productie in de wereld wordt volgens architect Yehuda Sprecher gehaald door goede huisvesting (vrijloopstallen) en een goed doordacht management op het gebied van logistiek, voeding en advisering. Yehuda Sprecher staat mede aan de basis van de zogenoemde agroparken waarin familiebedrijven op diverse manieren samenwerken. 'In Israël zijn er twee soorten melkveebedrijven', legt Sprecher uit. 'Er zijn ongeveer 175 coöperatieve bedrijven, de zogenoemde

kibboetsen. Dat zijn doorgaans grotere bedrijven met gemiddeld 400 koeien. Daarnaast zijn er ongeveer 800 familiebedrijven met gemiddeld 75 koeien in dorpen (moshavs) die door heel Israël verspreid liggen. Dit zijn zelfstandige ondernemers waarvan een flink aantal het bedrijf verplaatst heeft op een agropark buiten het dorp. Op zo'n agropark zijn meerdere melkveebedrijven gevestigd en wordt op diverse manieren samengewerkt.'

Samenwerken met melkstal

Een van de vijf agroparken in Israël draagt de naam Kfar Vitkin en is gelegen in centraal Israël. In 1985 werd het gestart en in drie subgroepen houden 22 familiebedrijven er gezamenlijk 3000 dieren. 'Iedere veehouder heeft zijn eigen stal, zijn eigen koeien, zijn eigen werkwijze. Het zijn gewoon meerdere bedrijven op één locatie. De veehouders kunnen gemakkelijk samenwerken,

ARNON OSHIRI:
**'DOOR SAMENWERKEN
KUNNEN WE DE BESTE
SPECIALISTEN BENA-
DEREN EN DE KOSTEN
DELEN'**

*Grootschalige voeropslag op het
terrein van het voercentrum*

BEDRIJFSPROFIEL ARNON OSHRI ISRAEL

Plattegrond van een Agropark

bijvoorbeeld op het gebied van machines of het inhuren van specialisten. Op enkele agroparken zijn er veehouders die zelfs hun melkstal delen. Daardoor kan men efficiënt melk produceren terwijl er wel geïnvesteerd kan worden in de nieuwste technologie.'

Volgens Sprecher waardeert de samenleving de concentratie van melkveebedrijven. 'Een agropark ligt buiten het dorp. De overheid stimuleert melkveehouders om het bedrijf te verplaatsen vanuit een woonomgeving naar een plaats waar de bevolkingsdichtheid minder groot is. Daardoor heeft de bevolking geen overlast van stank, vliegen en het vele vrachtverkeer.'

Een van de veehouders op het terrein van Kfar Vitkin is Arnon Oshri. Hij melkt vijftig koeien en behoort met een productie van 12.576 kg melk in 2009 tot de betere productiebedrijven van Israël. 'Het voordeel van werken

op een Agropark is dat je zelfstandig bent, maar wel maximaal kan profiteren van de samenwerking met andere veehouders. Zo huren we voor het berekenen van de rantsoenen gezamenlijk een deskundige. Ook werken we samen bij de inzet van een inseminator.'

Grootschalige voeraankoop

Arnon Oshri maakt ook gebruik van het voercentrum Kfar Vitkin dat aan de overkant van zijn bedrijf is gevestigd. 'Een voercentrum is niets anders dan een voerfabriek', legt Sprecher uit. Veel melkveehouders in Israël werken zoals Oshri. Ze hebben geen grond en kopen dagelijks een volledig rantsoen van een voercentrum.' Een voercentrum is een zelfstandig bedrijf dat zowel ruwvoer als krachtvoer inkoop, opslaat en in gemengde, passende rantsoenen verkoopt aan veehouders in

Op bestelling wordt het rantsoen klaargemaakt

Opslag van veel producten

de regio. 'Het is een efficiënte manier van werken,' stelt Sprecher. 'De voercentra hebben schaalvoordeel doordat ze voer in grote hoeveelheden aankopen. Dat wordt aangevoerd met grote vrachtwagens en dat scheelt transportkosten en wegverkeer. Door alle voeropslag op een plaats te concentreren houd je het landschap ook netjes. Voeropslag geeft immers vaak een rommelige uitstraling.'

Veehouders als Arnon Oshri hoeven niet te investeren in voeropslag omdat ze ieder dag met hun trekker en verdeelwagen naar het voercentrum rijden (voor Oshri nog geen 500 meter) om daar een gemengd rantsoen te laden. 'In een voercentrum kan je doorgaans drie of vier rantsoenen kiezen,' vertelt Sprecher. 'Bij de bedrijfsleider geef je aan hoeveel kilogram voer je nodig hebt van welk rantsoen en dat wordt vervolgens afgewogen en

Voercentrum is een voerfabriek

geladen. Aan het eind van de maand volgt er een rekening van het afgenomen voer.'

Melkveehouder Oshri erkent de voordelen. 'Het voercentrum zorgt voor een optimaal rantsoen dankzij de voerspecialist en goedkope inkoop van producten. Naast geld scheelt me het ook een hoop tijd omdat ik zelf niet dagelijks een rantsoen moet maken. Daardoor kan ik me meer richten op koe de koeverzorging.'

Beperken vrachtverkeer

Sprecher ziet diverse voordelen van een voercentra. 'Minder werk voor de veehouder, efficiëntie door schaal-grootte, minder verkeer door gebruik van grote vrachtwagens. Het resulteert in een lagere kostprijs per kg voer.' Sprecher kent geen exacte kengetallen maar noemt 16 tot 17 eurocent per kg melk als mogelijke kostprijs. Dit is 48 procent van de melkprijs die in 2010 wordt betaald (35 cent).

Wie een van de voercentra in Israël bezoekt, krijgt mogelijk twijfels over het transport. Veehouders met kleine voerwagens rijden af en aan om het gewenste rantsoen op te halen. Maar Sprecher ziet juist nog nieuwe mogelijkheden om die transportbewegingen te optimaliseren. 'Je zou de lege voerwagens die naar de voercentra rijden, kunnen vullen met droge mest van de melkveebedrijven zelf. Dat kan je verzamelen op het terrein van een voercentrum en misschien daar wel vergisten of verder transporteren met grotere vrachtwagens. Ik denk dat het echt de moeite waard is om eens verder uit te werken.'

